

Ogenj se napravi v peči ali na ognjišču. Čemu je peč? kdo jo naredi? iz česa? S čim kurimo? Iz kuhinje se kadi; kam? Ali more biti pri vsaki hiši dimnik? Zakaj dimnik ne sme biti lesen? Koga je na dimniku? Veternica ali petelin kaže veter. — Podstrešje je pod streho. Kako se gori pride? — Imenujte vse hišne dele! Dele, ki so zunaj pri hiši, imenujemo zunanje hišne dele, — ki so znotraj, pa znotranje hišne dele. Imenujte najpred vse zunanje, potem vse znotranje hišne dele! Česa pa je treba, da se hiša naredi? Treba je: kamnja, apna, peska, lesa, ilovice, opek, (slame), železa, stekla i. t. d. Kdo stanuje v hiši? Ali imajo vsi ljudje svoje hiše? Vendar pa stanujejo vsi ljudje v hišah; kako je to? Ali imajo živali tudi hiše? Ptiči imajo gnjezda, lesice luknje i. t. d. Tudi ljudje niso nekdaj hiš imeli. Prebivali so na polji, v gojzdu, v duplinah i. t. d. Deleč, deleč od nas so še zdaj taki kraji, kjer ljudje nimajo hiš, ali saj takih ne, kakor jih mi imamo. To je hudo. Lejte, otroci, kako srečni ste, ker stanujete v hiši! Kako hudo bi se vam godilo, ko bi ne bili pod streho! V nekterih krajih imajo ljudje tudi kočice. Kje ste že vidili kako kočico? — Ali so vse hiše enako velike in lepe? So kmečke hiše, velike hiše, lepe gosposke poslopja, gradovi i. t. d. Kje je bolj prijetno stanovati, v veliki, lepi hiši, ali pa v majhni kmečki hiši? — Se vé, da je bolj pripravno, če stanuje človek v lepi hiši; — toda, kdor je zadovoljen, in komur je malo treba, je v prosti kmečki hiši ali v kaki bajti ravno tako vesel in srečen, kakor da bi bil v naj lepšem gradu. — Naš zveličar je bil celó v hlevu rojen. —

Preljuba ti domača hiša,
Kak sladko ti me veseliš!
Me var'ješ mraza, hud'ga piša,
Mi postljico zvečer sladiš.

Tu s starši, z brati in s sestrami
Preserčno se radujemo;
Prijatli in sosedje z nami
Veseli tu se družijo.

Skoz okence mi solnce sije
Tak milo, da nikjer takó,
Nebeški čut mi v srece lije,
Da lahko molim prav lepó.

Preljuba ti domača hiša,
Presladki kraj in mili dom!
Čeravno si brez vsega bliša,
Pozabil te nikol' ne bom.

Družina.

Snova. Oče, mati, sin, hči, brat, sestra: stari oče, stara mati, vnuk, vnuka; stric (ujec), teta, stričnik, stričnica, bratranec (sestranec), bratranka (sestranka); — hlapec, dekla.

Učba. Oče in mati se imenujejo starši. Kako pravijo starši tebi, tvojim bratom in sestram z eno besedo, kadar od tebe ali od tvojih bratov in sester z drugimi ljudmi govoré? Koliko otrok je pri vas? Starši pa vam pravijo tudi sinovi in hčere. — Ali imajo tvoj oče ali tvoja mati tudi še očeta? Kako pravite doma očetovemu ali materinemu očetu? Kako kličete očetovo ali materino mater? Stari oče so tedaj očetov ali materin oče, in stara mati so očetova ali materina mati; to so starši staršev vaših, in vi ste njih vnuki in vnuke. — Očetovi bratje so vaši strici, materni bratje pa ujci. Očeto ve ali materine sestre so vaše tete. — Sinovi očetovega ali maternega brata so stričniki, hčere stričnice, in vi ste si bratranci in bratranke. — Hlapci in deklet pomagajo staršem delati; pravimo jim posli. — Imenuj vso vašo družino — ti! ti! . . . Recite: Mi imamo starše, brate, sestre, starega očeta, staro mater, strica, bratrance i. t. d. Naši strici, tete, bratranci i. t. d. so naša zlahta ali naši sorodniki. — Starši skerbé za vso svojo družino. — Kadar si lačen, ti dajo starši jesti — zjutraj, opoldne, zvečer. Obleko, ktero imaš, so ti kupili in napravili tvoji starši. Vse, kar potrebuješ, ti dajo starši. Oni pa ne skerbé samo, da imajo otroci jesti in piti, — temuč tudi, da se kaj naučé, zato vas pošiljajo v šolo, vam kupijo bukve in vse, česar vam je za nauk treba. — To je pač dobro, da starši tako lepo skerbé za vas. Kaj bi bilo, če bi staršev ne imeli! Mati čujejo večkrat cele noči pri tvojem majhnem bratu, če je kaj bolan, in ne more spati. Lej, ravno tako so tudi za te vse storili in veliko preterpeli, preden si toliko zrastel, da si moreš že sam kaj pomagati. Tvoj oče morajo prav pridno in včasi prav težko delati, da ti zaslužijo kruha in drugega potrebnega. — Lejte, otroci, starši vas neizrečeno ljubijo, ker toliko za vas storé. Zeló, zeló hudobni bi bili taki otroci, kateri bi svojih staršev ne imeli preserčno radi. Dober otrok ljubi svoje starše. Vsi otroci morajo svoje starše ljubiti. Ako svoje starše ljubite, jih tudi radi ubogate, kar vam ukazujejo. Dober otrok rad uboga. Dobrega otroka imajo starši radi, pa tudi Bog ga ne pozabi, in mu da srečo.

Vse, kar koli potrebujem
Starši moji mi dajó,
Noč in dan za mé skerbijo
In me var'jejo lepó.

Kak bi mogel poverniti
Staršem to jaz revček zdaj,
K Bogu zanje čem moliti
In ljubiti jih vselej.

Tudi starega očeta in staro mater morajo otroci lepo ubogati in jih radi imeti, — pa tudi strice in tete in vso zlahto spodobno spoštovati. — Posebno pa si morajo bratje in sestre dobri biti. Tako hočejo vaši starši, — tako imajo radi vsi ljudje, — in tako tudi Bog zapoveduje. Tudi s posli morajo otroci lepo shajati in jih ne zaničevati. Posli tudi veliko terpe in delajo pri hiši.

Edinost hišno srečo spleta,
Nemir, prepir pa jo spodjeda. —

Pervi šolski dan.

Koliko različnih čutil in upov prešinja učiteljevo serce, kadar pervikrat v šolskem letu stopi med število novincev! Obdaja ga sveta nedolžnost, zročen mu je naj dražji zaklad staršev in nada prihodnosti. — Učitelju se zdi, kakor da bi bil oče med svojimi otroci, in kakor pastir med svojimi ovčicami, ktere naj bi po dobri paši vodil in jih napajal pri studencu življenja. Zares, velika čast in sveta naloga! — Kdo pa bi tudi ne pomislil, koliko truda in mnogoverstnih težav čaka učitelja pri njegovem lepem poklicu! Toda, ne prestraši se, dragi učitelj! Pomisli, da ima vsaki stan svoje veselje, pa tudi svoje terpljenje. Spolnuj stanovitno in poterpežljivo svoje dolžnosti; misli, da tudi hrast ne pade na prvi mah, in da je čas zdravnik vseh ran.

Kdor se z odrejo in z učenjem otrok peča, vé iz lastne skušnje, kako nepremišljeno ravnajo nekteri starši, kateri, namesto da bi že zgodaj vcepili ljubezen do šole v mlade serca svojih otrok, jih le še strašijo, rekoč: „Le čakaj, kadar boš hodil v šolo, bo vse drugače; tam bo šiba pela, da bo joj!“ Ni toraj čuda, ako se potem tak otrok ne upa v šolo, ali pa da se mu šola zdi strašnejša, kot temna ječa nedolžno obsojenemu. Ako tedaj tak otrok v šoli res zagleda kako šibico, jo pobriše plašno naravnost domu.

Da bi pa učitelj tako boječe in ostrašene otroke prepričal, da jih ima rad, je treba, da prav prijazno ž njimi ravna. Zatoraj naj novince prav prijazno sprejema, se ž njimi ljubo pogovarja, naj jih kaj poprašuje, kar vé, da mu morejo odgovarjati. Pripoveduje naj jim, koliko lepega se bodo v šoli učili, in kako rad da ima on pridne otroke. Kdor vé, kako radi